

Foti Benlisoy: ‘Esas düşman içeridedir’

Posted on 06/03/2016

Sosyalist antimilitarizmin abidevi ismi Karl Liebknecht, “sürdürdüğü amaçlar ve görevleri bakımından, dış siyaset iç siyasetin devamı, uzantısından başka bir şey değildir. Birbirlerini destekler ve tamamlarlar; dış siyaset iç siyasetin araçlarını ve yöntemlerini kullanır, iç siyaset de dış siyasetinkileri kullanır” diye yazar. Liebknecht “iç” politika ve “dış” politika arasındaki sınırları bilinçli olarak silikleştirerek militarizmin sadece bir devletin rakip devletlere karşı yürüttüğü savaş siyasetinin bir ürünü olmadığını, dışa yönelik militarizmin içe dönük militarizmin bir devamı, tamamlayıcısı olduğunu vurgular.

‘DIŞARIDAKİ’ SAVAŞ

Türkiye’nin “içte” (doğrudan) ve “dışta” (şimdilik vekâleten) yürüttüğü savaşların Liebknecht’in vurguladığı gibi iç içe geçtiği, birbirinin uzantısı ve tamamlayıcısı olduğu açık. Suriye politikası ülkedeki savaş politikalarının, Kürt illerindeki saldırılarsa Suriye politikasının bir devamı. Dış basında dahi, “Türkiye’nin kendi Kürtleriyle sorunu uluslararası sistemi istikrarsızlaştıran bir hal alıyor” ya da “Suriye savaşı Türkiye’ye sirayet ediyor” nev’inden yorumlarla bu konuya dair çokça şey yazılıp çiziliyor zaten.

Ancak iç politikayla “hariciye” arasındaki devamlılık ve bağlantıları sadece güncel gelişmeler etrafında tanımlamak yeterli değil. Türkiye’nin iç toplumsal formasyonunda, özellikle de iktidar bloğundaki değişimlerle aktif ve daha yayılcı bir dış politika izlenmesi arasındaki içsel bağlar üzerinde daha fazla düşünmeye muhtacız. Bu anlamda Türkiye’nin tayin edici bir “bölgesel güç” haline gelme hedefiyle giderek daha agresif hale gelen dış politikası, aslında içerideki otoriter popülizmin bir karşılığı ya da devamı olarak düşünülebilir.

“Büyük Türkiye” hevesi, ideolojik bir tercihten, “Osmanlıcı-İslamcı” bir “ajandadan” ya da “çılgın” bir profesörün “stratejik derinlik” takıntısından ibaret değil. Türkiye’nin emperyalist zincirde yukarıya doğru hamle etmesi, uluslararası sistemin istikrarsızlaşmasının yarattığı “boşluklardan” faydalanarak bir “alt emperyalist” güç halini alması, aslında AKP’nin temsilciliğine soyunduğu sermaye fraksiyonunun (günümüzde ciddi zorluklarla karşılaşan) bir sınıf stratejisi olarak değerlendirilebilir. AKP’nin Mısır ya da Suriye politikalarındaki başarısızlıkları işte bu yüzden dar anlamda dış politika yenilgileri olarak kalmamaya mahkûm. Bu içsel bağlantı dolayısıyla dış politikadaki her geri adım, Erdoğan/AKP’nin hegemonik projesine bir darbe anlamına geliyor. (Burada bir “reklama izin verilsin: “Altemperyalizm” kavramı üzerine verimli bir tartışma için Ahmet Bekmen ve Barış Alp Özden’in derlediği “Emperyalizm Teori ve Güncel Tartışmalar” başlıklı çalışmaya bakılabilir -Habitus Kitap, 2015)

Neticede Türkiye’nin periferikemperyal hevesleri bizzat Türk sermayesinin (elbette belli bir sınıf fraksiyonu ve onun siyasal temsilcisinin hegemonik projesi dolayımında) kolektif aklı olarak işlev gören Türk devlet aklı ya da “bilgeliğinin” eseri. Dolayısıyla meselemiz, Türk kapitalist devletinin emperyal zincir içerisinde yeniden konumlanma arayışının Türkiye’yi bölgesel ihtilaflar içerisinde giderek daha saldırgan bir biçimde yer almaya itmesi. İşte tam bu anlamda Liebknecht’in meşhur “esas düşman içeridedir” deyişinin güncel olduğu bir devirdeyiz. Birinci Dünya Savaşı’nın dehşeti içerisinde şöyle yazıyordu Liebknecht: “Her halkın ana düşmanı kendi ülkesindedir! Alman halkının ana düşmanı Almanya’dadır: Alman emperyalizmi, savaştan yana olan Alman partisi, Alman gizli diplomasisi. İşte Alman halkı için, mücadelesi kendi ülkesindeki emperyalistlere doğru yönelmiş olan, başka ülkelerin proletaryasıyla işbirliği yaparak siyasal mücadelede savaşması gereken düşman, işte kendi ülkesindeki bu düşmandır”. Dolayısıyla içerdeki (asıl) “düşmana”, (yukarıda anılan “sınıf stratejisine”) bigâne kalan bir antiemperyalizm, yani antikapitalist (sınıfsal) bir muhtevası olmayan bir antiemperyalizm ya da savaş karşıtlığının “hayat damarlarından” bir tanesi kopuk olmaya mahkûm.

‘İÇERİDEKİ SAVAŞ’

“İçerideki savaşın” Erdoğan’ın kendi (formasyon halindeki) kişi kültü etrafında despotik-militarist bir rejim inşası çabasıyla alakalı olduğu haklı olarak vurgulanıyor. Marx’ın, Louis Bonaparte için “iktidarı sınıf savaşını sömürerek çaldı ve onu dışarıda periyodik savaşlarla sürekli kıldı” demesine benzer şekilde Erdoğan da savaş aracılığıyla kendi rejimini pekiştirip süreklileştiriyor. Ancak Kürt illerindeki savaş sadece bir “rejim” meselesi değil. AKP ya da kişisel olarak Erdoğan’ı da aşan şekilde “devlet” dediğimiz kurumlar, aktörler ve pratikler silsilesinin kolektif bir tepkisiyle, bir “devlet reaksiyonuyla” karşı karşıya olduğumuz söylenebilir.

Biraz geriye gidip izaha çalışalım: Sömürgecilik sonrası Arap devlet sisteminin ayakta olduğu yıllarda Türkiye, Irak, Suriye ve İran arasında bölünmüş Kürtlerin boyunduruk altında tutulması konusunda belli bir mutabakat söz konusuydu. Bu dört devlet de zaman zaman rakibi saydığı devlete karşı o devletin tebaası olan Kürtlerle pragmatik ilişkilere elbette giriyordu. Ancak konjonktürel ihtilaflar bir yana, bir bütün olarak mevcut devletler sistemi, Kürtlerin bölünmüş ve devletsiz bir halk olarak kalmalarının adeta sigortasıydı. Önce Irak, daha sonra da Suriye’nin çözülmesi, Kürtlerin hâkimiyet altında kalmasını garanti eden bu güçler dengesini ortadan kaldırdı. Kürtlerin kendi kendilerini yönetme talepleri doğrultusunda hamle etmesine olanak tanıyan bir “istikrarsızlık” durumu genelleşti. Dolayısıyla Kürtlerin bu taleplerini bastırmayı temel bir öncelik olarak gören Türkiye açısından “radikal” adımların atılmasının belki de elzem hale geldiği bir kritik eşikteyiz. Üstelik küresel hegemon güç ABD’nin bu hususta giderek daha “güvenilmez” sayıldığı koşullarda.

Bu “radikallik” Kürtlerle bir uzlaşma arayışı şeklinde de tezahür edebilirdi elbette. Ancak belli ki muktedirler daha alışıldık bir “radikalliği”, devletin geleneğiyle de uyumlu olan “tedip-tenkil” seçeneğini seçmiş durumdadır. Bunda Kürtlerin (müteveffa Benedict Anderson’ın deyimiyle) bir “hayali cemaat” olarak Kobane direnişi günlerinde neredeyse

yekvücut olarak bütün encamıyla sahneye çıkmasının devlet nezdinde yarattığı şokun, Suriye’de Güney Kürdistan travmasının üstelik Kürt özgürlük hareketinin belirleyici olduğu koşullarda tekerrür etmesinin sebep olduğu korkunun etkisini de küçümsememek gerek.

Kürt ulusal kimliğinin inşası sürecinin artık geri dönülemez bir noktaya varmış olması (Çek tarihçi Miroslav Hroch’un terminolojisiyle C aşamasına, yani ulusal hareketin kitleselleşmesi ve yaygınlaşması aşamasına gelmiş olması) karşısında devletin verdiği tepkilerin, geçen yüzyıl başında Ermeni ya da Bulgar ulusal inşa süreçleri karşısında söz konusu olan beka kaygısını, “millet-i hâkime” konumunun yitiriliyor oluşunun yarattığı korkuyu hatırlatıyor olması bu anlamda tesadüf değil. Davutoğlu’nun geçenlerde yaptığı vahim “Ruslarla işbirliği yapan Ermeni çeteleri” benzetmesini hatırlamak yeter.

Dolayısıyla Kürt yerleşimlerine dönük abluka ve kolektif cezalandırma siyaseti, bir “tek adam” ya da partinin iktidara tutunma hedefinin ötesinde, Kürt ulusal kimliğinin inşası sürecinin vardığı aşama ve Kürtleri bölünmüş tutan devlet sisteminin çözülmesi gibi devlet politikasını belirleyen “tarihsel” sıfatını hakeden koşullarla alakalı bir durum. Savaşın bunca dehşet ve iştahla yürütülüyor olmasının bir nedeni de bu.

Savaşın, (elbette biz durduramazsak) “içerde” de “dışarda” da siyasal durumumuzu koşullayan temel parametre olmaya devam edeceği açık. Liebknecht’in “sosyal demokratların antimilitarist propagandası bir sınıf mücadelesi programıdır” derken kastettiğine uygun olarak barışın yolunun ancak bir Cerattepeya da Renault’dan geçebileceğini akılda tutmamız gerek. Fırat’ın batısında bir toplumsal kabarış yaşanması ve böylece de korku ve ataletin alt edilmesi, savaş aygıtına çomak sokmanın yegâne yolu gibi görünüyor. O yüzden “yaprakların kıpırdandığı” her ana kulak kesilmeliyiz...

Kaynak: evrensel.net